

פרוטוקול מס' ~~217~~ 218

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', ט"ז בכסלו תשל"ו - 20.11.1975, שעה 10.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
ז. אמיר
מ. גז
י. כהן
ח. שמעוני

מוזמנים:

מ. לויין - המוסד לביטוח לאומי
י. בארי - המוסד לביטוח לאומי
מ. בוטון - המוסד לביטוח לאומי
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים
י. כפלאווי - משרד העבודה

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: א. עצמון

סדר היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 19), תשל"ה-1975.

היו"ר ש. ארבלי: אני פותחת את הישיבה.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 19), תשל"ה-1975

סעיפים 1, 2, 3, 4 ו-5 אשרנו. סעיף 6

התקבל בשעתו.

מ. לוי:

סעיף 7 בא להחליף סעיף 67 לחוק העיקרי

סעיף 7:

שאומר: נכה עבודה שדרגת נכותו היא 100% ישלם לו המוסד קיצבת נכות מעבודה; קיצבת הנכות לחודש תהיה שווה לדמי הפגיעה ליום שהיו משתלמים למבוטח, כפול שלושים. פה מציעים תיקון לחישוב קיצבת נכות מעבודה שדרגת נכותו 100%.

אתם לוקחים משכורת של 3 חודשים אחרונים ומחלקים ל-90. לדעתי, צריך לתקן את זה ולעשות 3 חודשים חלקי 75, מבלי לחשב את יום השבת.

ז. אמיר:

בחוק ישנם תשלומים אחרים והם מחושבים עפ"י 30 יום ולא 25 יום. אי אפשר מצד אחד חלוקה של 25 ומצד שני חלוקה של 30 יום.

היו"ר ש. ארבלי:

כך הוא מקבל גם עבור שבתות.

י. בארי:

לחישוב דמי הפגיעה ליום לוקחים את השכר של העובד בשלושת החודשים

מ. לוי:

האחרונים מיום התאונה, מחלקים את זה ל-90 ומכפילים ב-75. מכיון שמדובר בשלושה חודשים, לוקחים חודש לפי מתכונת של 30 יום כפול שלושה חודשים יוצא 90 יום שכר כולל לתקופה של 3 חודשים שקדמו. במקרה שאדם עקב מחלה לא מקבל שכר, לצורך זה מצרפים את כל השכר הממשי ומחלקים ל-90 וכך נקבל את דמי הפגיעה ליום. דמי פגיעה לא משלמים לפי בסיס חודשי כמו קיצבה אלא לפי הימים שאדם ממציא את האישור הרפואי שאיננו מסוגל לעבוד לביטוח הלאומי. זה יכול להיות עד 26 שבועות. היות ומדובר כאן על קיצבת נכות מעבודה אנחנו רואים את המסגרת של קיצבה על בסיס חודשי. כלומר, לוקחים את היחידה היומית ומכפילים ב-30. אם יש פחות מ-100%, נניח 80% או 60% נכות, אז מחשבים קודם על 100% ולאחר מכן לוקחים מזה את השיעור המתאים. זה המצב הקיים כיום. אני מבין שכאן רוצים לשנות את השיטה.

כה"כ אמיר מציע ששלושה חודשים של שכר יהיו מחולקים על 75 יום ומה שיצא

היו"ר ש. ארבלי:

כפול 25.

אני מדבר על ימי חול שזה 25 או 26 ימים. אני מציע שכר של שלושה חודשים

ז. אמיר:

חלקי 75 כפול ימי הפגיעה ללא שבתות. אם מתרגמים את זה למספרים - נניח שהוא משתכר 1,000 ל"י לחודש כלומר, 3,000 לירות מחלקים ל-90, יוצא דמי פגיעה ליום בסך של 33 לירות. לפי החלוקה שלי יצא לו 40 לירות ליום. זה על-מנת להקל על המפעלים שעובדים לפי שכר חודשי שלא יהיו בעיות של תשלומים בשבת בדמי הפגיעה.

היו"ר ש. ארבלי:
אתה מכביד ולא מקל. כך פשטו את הענין ואומרו חודש זה 30 יום. העובד לא מפסיד כי פעם אתה מחלק על 90 ופעם אתה מכפיל ב-30.

מ. לוי:
נראה לי שהקיים בחוק מהווה תשובה כוללת לכל האפשרויות. יכול להיות בקטע מסויים עם מפעלים מסויים שמקבלים תשלום חודשי בעד 30 יום. עובדים שעובדים לפי משכורת מקבלים בעד חודש מלא, כולל שבתות וחגים. למשל, עובדי מדינה ושירותים.

ז. אמיר:
יש עובדי יצור שמקבלים עבור שבתות תשלום נוסף.

מ. לוי:
בנוסח שלנו צריך לתת תשובה לכולם. אי אפשר לקטע מסויים להגיד כך ולקטע אחר להגיד אחרת. הבעיה היא לגבי עובדים שמקבלים על בסיס חודשי, והם מקבלים בעד שבתות וחגים. גם התחשיב של העצמאיים בנוי על מסגרת של רבע שנה אחרונה. אצלם המושג של יום חול ושבת אינו רלוונטי. איך עושים את זה? - לוקחים הכנסה כוללת שנתית ומחלקים את זה לארבע. יש סוג עובדים מסויים שעובדים גם בשבתות. יש עובדים שעקב רשיון של שר העבודה עובדים גם בחגים ובשבתות ושם אצלם הבעיה יכולה לפעול בכיוון הפוך.

י. בארי:
בדוגמא שהבאת ככל שהנכות נשארת צמיחה מתהפך הסדר ולאחר שנה האיש מקבל פחות.

ז. אמיר:
אני שומר לעצמי את הזכות לבדוק את הדבר.

מ. לוי:
אנחנו מציעים לחלק את סעיף 67 לשלושה סעיפים קטנים: (א) בסעיף קטן (א) אין שום שינוי. (ב) בסעיף קטן (ב) מוסיפים את המלים: חלה בתקופה הקובעת העלאה לפי סעיף 68 של קיצבאות נכות מעבודה, יוגדל הסכום הבסיסי, למעט הסכום שהוסף מכוח סעיף 57, לפי שיעור העלאה זו. סעיף קטן (ג) לענין סעיף זה, "התקופה הקובעת" - התקופה שתחילתה באחד לחודש הראשון משני החדשים שקדמו למועד שממנו מגיעים לראשונה למבוטח דמי-פגיעה בשל אותה פגיעה בעבודה עד ליום שבו נוצרה זכאותו לקיצבת נכות מעבודה.

בתיקון מס' 10 שהיה ב-1973 הוכנס גורם חדש בדרכי חישוב הקיצבאות. קודם הקיצבה היתה פחות או יותר צמודה באופן מוקפא למצב של הכנסות העובד ערב קרות המקרה. תיקון מס' 10 הכניס שינוי דרסטי שאומר אדם שמקבל קיצבה, עם שינוי של השכר הממוצע כל הראשון באפריל גם הקיצבה משתנה. זאת ועוד - לא רק כל הראשון באפריל אלא אם באמצע השנה משתלמת תוספת יוקר או ניתן פיצוי בעד התייקרות או הטבה סוציאלית מבחינת שכר לעובדים בעלי הכנסה נמוכה לפי סעיף 200, באותו שיעור של התוספת גם הקיצבה תגדל. כל פעם שזה נעשה באופן יחסי גם הקיצבה עולה בין שזה קיצבת נכות ובין שזה קיצבת תלויים.

היו"ר ש. ארבלי:
אם לא מדובר על תוספת יוקר אלא משלמים תוספת בעד התייקרות אז הם מיד מקבלים

את זה.

מ. לויין:

בכל אופן בענף נפגעי עבודה יש תקופה של שטח הפקר, שטח שלא שייך לאף אחד, בתקופה שהאדם מקבל דמי פגיעה. תקופה של עד 26 שבועות, ורק בתום תקופה זו הוא מתחיל לקבל קיצבת נכות מעבודה. והיה אם בתוך התקופה הזאת של עד 26 שבועות נכנס תאריך של הראשון באפריל שזה התאריך שהשכר הממוצע משתנה, או שיש תוספת יוקר, אין לכך השפעה על הקיצבה - לפי המצב החוקי הקיים.

מה אנחנו רוצים לשנות? - הגענו לידי מסקנה לאור המצב שיש התייקרויות שזה לא יהיה צודק והוגן שהתקופה הזאת תישאר תקופה סטטית לגבי דמי פגיעה. זאת ועוד: הבאנו בחשבון אם חלה התייקרות בחודש האחרון שלפני קרות המקרה, אפילו שני חודשים, שאותה התייקרות תובא בחשבון לצורך קביעת קיצבת נכות. כלומר, לקחנו מירווח של זמן החל חודשיים לפני קרות המקרה עד תקופת דמי הפגיעה, זה המועד שבו נקבעת קיצבת נכות של האדם. למה חודשיים? - אם זה שלושה חודשים של התייקרות זה בא לידי ביטוי בשכר. חודשיים או חודש זה בא לידי ביטוי בשכר רק בשליש. אמרנו שזה לא הוגן שרק האיש העובד יזכה בקיצבה בחלק השלישי של התייקרות.

היו"ר ש. ארבלי:

הסעיף הזה ביסודו קשור עם סעיף 68ב. אני מציעה שנגמור את סעיף 68 ב' ולאחר

מכן נחזור לסעיף הזה.

מ. לויין:

אין לזה קשר. אפשר לקבל את הסעיף הזה ולהגיד שאת סעיף 68ב' אתם אינכם

מקבלים. הסעיף הזה עומד בפני עצמו.

אם ההסבר שלי לא היה ברור אני מוכן להמחיש את הדבר ע"י דוגמא. נניח אדם משתכר 3 חודשים לפני קרות התאונה ב-1,000 לירות לחודש. ביחד זה 3,000 לירות. מחלקים את זה ב-90 ומכפילים ב-75 - מקבלים את הקיצבה החודשית בסך של 750 לירות לחודש. האיש זכאי לדמי פגיעה עד 26 שבועות. אם בתקופה הזאת היתה העלאה בשכר או תוספת יוקר של 10% לפי הנוסח הקיים בחוק את הקיצבה אני קובע ללא התייחסות לאותה תקופה שחלו בה התייקרויות. אנחנו מציעים היות וחלו שינויים בתקופת הביניים העלאות ב-20% אז גם בבניית חישוב הקיצבה תהיה להם השפעה.

י. בארי:

ישנו מקרה שאדם קיבל דמי פגיעה ולאחר מכן חזר לעבודה. במשך הזמן. חלה החמרה והוא שוב התחיל לקבל דמי פגיעה. אם בין שתי התקופות האלה חלה העלאה אז מעלים גם את הקיצבה, אבל לא כאשר התקופה נמשכת רצוף.

היו"ר ש. ארבלי:

נניח שבינואר חלה תוספת יוקר של 10% ודמי הפגיעה לא השתנו. בא אפריל ושוב יש תוספת של 20% ודמי הפגיעה של אותו אדם לא השתנו. חולפים 26 שבועות ועכשיו צריך לקבוע לו בהתאם לדרגת נכותו את חישוב הקיצבה. מה צריך לקחת בחשבון?

מ. לויין:

אם חלו שינויים בתקופת הביניים אין לזה השפעה על הקיצבה. עכשיו אנחנו

רוצים לקחת את זה בחשבון.

י. כהן: לי ברור שזה לטובת העובד. הבעיה היא לגבי התקופה של 26 שבועות שאם חלו שינויים והתייקרויות בתקופה זו הוא לא מקבל את זה. לפי דעתי, זה לא בסדר וצריך לתת ביטוי להתייקרויות שחלו בתקופת דמי הפגיעה.

מ. לוי: לגבי הקיצבה לוקחים בחשבון את כל ההתייקרויות, אבל לא לגבי דמי הפגיעה.

היו"ר ש. ארבלי: בהחלט הגיוני הוא שבמידה וחלו שינויים והתייקרויות בתקופת דמי

הפגיעה יש לקחת אותם בחשבון.

ז. אמיר: אני רוצה להתייחס לדבריו של ח"כ י. כהן. לא יתכן שתקופה כה ארוכה של 26 שבועות דמי הפגיעה ישארו סטטיים ללא כל שינוי אם יש התייקרות. בגלל העיות שישנו היום נציגי העובדים הבטיחו את עצמם - ע"י ביטוח חבריהם בתאונות עבודה באופן פרטי. אנחנו רואים מצב, לפעמים, עובד שמבוטח בחאונת עבודה מקבל יותר כסף מאשר משכורתו הרגילה. אני בטוח שאם נחקן את החוק שיאמר שגם בתקופת דמי הפגיעה של 26 שבועות אם חלו שינויים לטובת העובד להתאם לשכר הריאלי שישנו, גם פה זה ישתנה. אני בטוח שהרבה נציגי עובדים יחשבו פעמיים אם כדאי לעודד ביטוחים נוספים מעל מה שכבר קיים. לפחות מבחינה מוסרית פתרנו פה בעייה.

י. בארי: אני רוצה להשלים דבר שאמר מר לוי. כאשר אנחנו מתייחסים למשכורת של עובד מתייחסים לברוטו ולא לנטו. התוצאה היא שדמי הפגיעה ליום נטו למעשה גבוהים יותר מהנטו שנשאר בידיו של העובד כי לא מורידים לו מס-הכנסה. זו אחת הטענות נגדנו וזה משמש תמריץ לעובדים להיעדר מעבודה כי הוא מקבל שכר שהוא שכר גבוה מאשר בפועל.

שנית - דמי פגיעה כאשר משולמים ע"י ענף נפגעי עבודה וקיצבת נכות לאחר מכן לא מנכים מהם מס במקור לגבי תשלום העובד. יוצא שהעובד מקבל בנטו יותר גבוה ממה שמגיע לו בפועל לוא נוכח המיסים. לכן כאן אין שום ענין של קיפוח מבחינה מה שנשאר לעובד בדמי פגיעה.

ז. אמיר: בכל אופן צריך להביא בחשבון שעובד שאינו עובד מפסיד לפחות 40% מהשכר כי בשכר יש פרמיות יצוא ויש פרמיות נוכחות ועוד.

מ. לוי: זה משתקף בשלושת החודשים האחרונים.

ז. אמיר: לא תמיד הם מהווים את השיעור הנכון. העובד שמקבל את הממוצע של שלושה חודשים לא תמיד נכנס בפנים. יש מקומות עבודה שמספיק לאחר דקה לאוטובוס כדי להפסיד 126 לירות.

היו"ר ש. ארבלי: לאדם כזה יש הוצאות מחוץ לכך. נשאלת שאלה עקרונית - אם חלו שינויים במשך ששה חודשים אלו מדוע הוא לא צריך לקבל את זה?

מ. לויין:

אני זוכר שעוררו את השאלה הזאת לגבי קצבאות קצרות מועד. אמנם אז דובר על דמי לידה והמוסד נתן דעתו על הבעיה גם לגבי תקופת דמי הפגיעה. לאור ההיקף העצום של המקבלים דמי פגיעה, החל מהיום השלישי ועד 26 שבועות והיחס בין אלה שמקבלים רק מספר ימים לבין אלה שמקבלים בסוף קיצבת נכות, מבחינת כושר העמידה של המוסד, הוא לא יוכל להתמודד עם הבעיה מבחינה אדמיניסטרטיבית. אי אפשר להתלונן שענף נפגעי עבודה הוא ענף מפגר. אמרנו יש תקופה מסויימת שאפשר לספוג את זה אם היתה התייקרות בזמן הזה. רוב המקרים זה ענין של 6 שבועות או אפילו ימים בודדים. אלה שמגיעים לתקופה של 26 שבועות זה אחוז די קטן. כנגד זה אם לוקחים את השיקולים של המוסד מבחינת היכולת להתמודד עם הבעיות זה מעל ומעבר ונצטרך להקים מנגנון בשביל זה. לכן אמרנו שצריך להביא את זה לאותם גורמים שצריכים להחליט. הייתי מבקש שהמוסד יוכל להביא בפעם הבאה, כאשר יהיה דיון בנושא, את הנימוקים שלו בפני איזה מאמצים המוסד יצטרך לעמוד.

י. כהן:

אני מבין את הנימוקים של המוסד לביטוח לאומי שאי אפשר לעשות חישוב של 3-5 ימים. צריכה להיות הגבלה של תקופה סבירה כגון: 2-3 חודשים לא משתנה. אבל אי אפשר להשאיר את זה במשך 6 שבועות ללא שינוי. אני מוכן לקבל הגבלה של חודש. דוקא הנפגעים הקשים הם 26 שבועות יוצא שבמשך 9 חודשים אדם ישאר באותה דרגת שכר - פה יש עוולה מסויימת.

י. בארי:

הנושא הזה נידון בפני ההנהלה שלנו. חפשנו דרך והתברר לנו ש-90% מהמבוטחים נגמרים ב-10 ימים. הסתבר שהטיפול הדרוש בנושא ומדובר לא רק בנפגעי עבודה אלא גם לגבי קיצבאות קצרות מועד, המשימות שמוטלות על המוסד והענף שקולט את כל ענין הילדים וענין הרפורמה אינו מסוגל לספל בנושא הזה.

היו"ר ש. ארבל:

את הנושא הזה לא העלינו היום אלא לפני מספר חודשים לגבי קצבות קצרות מועד. פעם זה היה לגבי דמי לידה והיום מדובר בדמי פגיעה. אם 90% מהם זה רק שבוע - מה טוב. הייתי מוכנה ללכת אפילו עד חודש שלא צריך לעשות חשבונות. אבל אם זה מעל לחודש בהחלט צריך לשלם את תוספת היוקר אם חלה באותה התקופה, הן לגבי דמי פגיעה והן לגבי דמי לידה. היה פסק-דין בענין זה ולא יתכן להתחמק מזה לאורך ימים. דעתה של הוועדה היא חיובית בענין הזה ויש לכלול זאת בחוק.

מ. לויין:

אנחנו דורשים את הזכות לקחת את הנושא הזה חזרה.

היו"ר ש. ארבל:

כאשר דובר בזמנו על דמי לידה הוחלט שכן לכלול את זה פה. עכשיו אתם אומרים לא. אי אפשר לעשות עוולות לאנשים שמגיע להם. האזרח לא יודע שאינכם מסוגלים לבצע.

מ. לויין:

כל אחד מאתנו צריך להיות מודע למציאות מסויימת. כאשר באים ומטילים כל מיני משימות שונות על המוסד, בלי תוספת כח-אדם, לא ניתן לעמוד בזה. נתייחס לסעיף 67 - זו הצעה נוספת שלא שייכת ואיננו רואים את זה כדבר שסותר. נביא את זה בפני המוסד. לגבי דמי לידה התחייבנו לתת את דעתנו.

גם נפגעי עבודה וגם דמי לידה - כל זה צריך להביא דרך הממשלה.

ח. פנחסוביץ:

מאחר והחלטת המוסד לביטוח לאומי היתה שלילית לכך לא הבאנו את ההצעה.

י. בארי:

ההליך המקובל הוא שקודם מישהו צריך להציע את זה. נבדוק את הנושא מבחינת המוסד ואם זה צריך לקבל גושפנקא של הממשלה - זה יבוא.

מ. לוי:

מה פרוש "למעט" בסעיף 67(ב)?

היו"ר ש. ארבל:

אותם מקרים של דמי פגיעה ששם מובא בחשבון שהם משתלמים לא ברציפות אלא

מ. לוי:

בהפסקות.

מה אומר סעיף 57?

היו"ר ש. ארבל:

אם אדם נפגע בראשון בינואר ולאחר חודש ימים חזר לעבודה. כעבור שלושה חודשים

מ. לוי:

המחלה חזרה והוא שוב התחיל לקבל דמי פגיעה. בינתיים חלו שינויים בשכר. בחישוב דמי הפגיעה החדש הביאו בחשבון את ההעלאה. מה שאנחנו מציעים מדובר רק על קיצבאות ולא על דמי פגיעה. פה מורידים באיזה מידה זה השפיע ואין טעם להקפיץ את זה עוד פעם. כאשר באים לקבוע את דרגת הנכות לוקחים את דמי הפגיעה ששולמו ביום האחרון. היות ואדם קיבל ליום 30 לירות והיתה העלאה של 10% בפעם השניה הוא מקבל כבר 33 לירות. כאשר יבוא לקבוע את קיצבת הנכות שלו לוקחים את הסכום של 33 לירות. כלומר, זה הובא בחשבון בחישוב הקיצבה. לא יתכן לתת עוד פעם 10% על 33 הלירות.

כלומר, סעיף 57 מתייחס כאשר יש יותר מפעם אחת דמי פגיעה. אנחנו מציעים

היו"ר ש. ארבל:

את החוספת שהחליטו עליה.

סעיף 67(ג) מגדיר את התקופה הקובעת. לא רק לקחת את התקופה של דמי הפגיעה

מ. לוי:

אלא חודשיים שקדמו לקרות המקרה לתאונה. אמרנו: אם ההתייקרות חלה בחודש האחרון של 3 החודשים והיתה התייקרות של 10% מבחינת השכר זה משפיע רק על שליש אבל אנחנו מתעלמים מזה. נקח את ההעלאה של 10% שהיתה בחודש האחרון ונעלה את הקיצבה ב-10% למרות שהוא מקבל יותר מ-10% אלא 13.1%. הוא הדין לגבי חודשיים לא רק לחודש האחרון. הלכנו לטובת האדם ולוקחים חודשיים לפני זה, ואם חלו שינויים זה יובא בחשבון, למרות שהוא יקבל חוספת לזה של שני שלישים בהתייקרות בתחום השכר עצמו. כלומר, היה מקבל 10% ועוד 6.7% של השכר יותר מההתייקרות הריאלית.

זהו אחד הסעיפים שנציגי ההסתדרות העלו את זה על נס. אמרו: טוב שהחזירו

סעיף 8:

את הסעיף הזה. לוח ה' קובע המכסימום דמי פגיעה ליום. סעיף מסוג זה היה קיים לפני תיקון מס' 10. שם עשינו שינויים די יסודיים ותוך הניתוח הזה נפל הסעיף משום מה. אבל אנחנו נוהגים כאילו הסעיף הזה עדיין קיים. בהזדמנות שאנחנו מתקנים דברים מציעים לחקן גם את הדבר הזה.

מ. לויין:

המשמעות של הסעיף היא: היום המכסימום שמשלמים לנכה בעל 100% הוא 2,775 לירות לחודש כאשר השכר שלו הוא 3,700 לירות ליו"ת. זהו 73% מהשכר והיה ואדם משתכר 5,000 לירות לחודש והפך להזכה נכה של 100% לא היה מקבל יותר מהתקרה. נקח מקרה שהתקרה של 3,700 עלתה בראשון באפריל ב-30% ובמקום זה יתקבל סכום של 5,000 לירות. אמרנו: היות והמכסימום עלה ל-5,000 לירות והאיש השתכר 5,000 לירות הוא היום לא ימשיך לקבל סכום של 2,750 לירות אלא יקבל 75% מהמכסימום החדש.

ז. אמיר:

אנחנו יודעים שלא תמיד אנשים שיש להם שכר מעל הקיצבה מקבלים 75% משכרם, לפעמים פחות מ-50%. אני הייתי מציע לוועדה שתקבע מינימום שהוא שווה לשכר העובד הממוצע הקובע ללא שום תוספות. כלומר, שמונה שעות עבודה כפול מספר ימי עבודה - וזה יהיה המינימום. יכול להיות שבאותם שלושה חודשים היו לו ימי העדרויות - וכאלה יש ללא סוף - לכן אני אומר שהמינימום צריך להיקבע בהתאם לשכר הקובע כדי לא לפגוע באנשים שנפגעים.

י. כהן:

אני לא מקבל את ההנמקה של חה"כ אמיר. אני לא חושב שמגיע לפועל פרס אם הוא נעדר בלי סיבה דמי פגיעה. בהחלט יש לקחת בחשבון כל תוספת. מה גם שאתם פה הלכתם לקראת העובד במידה ובשלושה החודשים יש התייקרות גם זה נלקח בחשבון. כל הדברים האלה הם לטובת העובד ואנו צריכים לתת את ידינו לכך.

ח. שמעוני:

מה קורה אם חלו שינויים בבסיס של השכר עצמו?

מ. לויין:

המושג של שכר ממוצע מורכב מכמה רובדים: (1) מה שנקרא שכר ממוצע במשק תוך פרק זמן עד נובמבר. (2) התייקרות עקב תוספת יוקר. נניח שהשכר יגדל זה למעשה יותר המחשה לדברים שהיו קיימים בשטח.

ח. שמעוני:

יש קיפוח לגבי אותם אנשים שאמנם לא קיבלו לפי המכסימום. אבל בינתיים חלו שינויים בדרגות השכר והם לפי המכסימום החדש צריכים היו לקבל יותר.

י. בארי:

אנשים שמשכורתם מתחת לתקרה אלה אנשים שמשלמים ביטוח למטה מהתקרה. הוא כל הזמן מקבל הצמדת קיצבה. מי שמקופח מראש זה שמשכורתו היתה מעבר לתקרה.

היו"ר ש. ארבלי:

את הקיצבה מחשבים לפני הפגיעה ולא לפי היום. השאלה שלך איננה רלוונטית. כאשר הוא נפגע משכורתו היתה 5,000 לירות הוא לא יכול היה לקבל יותר מהמכסימום.

ח. שמעוני:

אם עלה בסיס השכר - מה הוא אשם שהוא נפגע? - אני מעלה בעיה שלפי

דעתי היא נפוצה ביותר.

מ. לויין:

אם מערכת השכר משתנה אז גם הקיצבה משתנה מכיון שהיא צמודה לשינויים

בשכר.

ח. שמעוני:

אתה מצמיד אותו לשכר הממוצע. אני מדבר על קבוצה ספציפית שלגביה חלו תוספות גדולות לעומת זאת השכר הממוצע יעלה בצורה יותר מתונה.

י. בארי:

אתן דוגמא: אם עובד נפגע בשנת 1950 וקיבל קיצבה לפי שכרו אז. בדרך נוספו שערוכים בהתאם לאותה קיצבה. הוא מקבל קיצבה ריאלית לכושר ההשתכרות שלו אז. אם אותו אדם החליף מקום עבודה בענף אחר ונפגע שנית, הוא ממשיך לקבל קיצבה ראשונה לפי שכרו הראשון וקיצבה שניה לפי שכרו החדש. מוכרחים לשמור על הדבר הזה לפי השכר שהשתכר בזמן שהוא נפגע. את זה שומרים ע"י שערוכים ותוספות יוקר.

היו"ר ש. ארבלי:

הוחלט: לאשר סעיף 8.

סעיף 9:

מ. לויץ:

בסעיף 68ב(א) לחוק הקיים נאמר: קיצבת הנכות מעבודה תשתנה כל שנה ב-1 באפריל לפי שיעור הנכות של השכר הממוצע, ובלבד שהקיצבה לא תעלה על המכסימום ליום הקבוע בלוח ה' כפול שלושים. (ב) לגבי פגיעה בעבודה שאירעה בשנת 1973 או לאחריה, קיצבת הנכות תשתנה לראשונה כאמור ב-1 באפריל שלאחר השנה שבה אירעה הפגיעה בעבודה. (ג) הוראות סעיף 11(ג) יחולו גם לגבי העלאת קיצבת הנכות, בשינויים המחוייבים; ההעלאה מכוח סעיף קטן זה תעמוד בתקפה עד 31 במרס שלאחריה.

כלומר, קיצבת הנכות משתנה כל שנה ב-1 באפריל לפי שיעור התנודות של השכר הממוצע. נניח שהקיצבה נקבעה ביוני וכאשר מגיעים לאפריל וחל שינוי בשכר הממוצע בגובה של 10% אז הקיצבה תעלה בגובה של 10% וכך הלאה. מבחינה זו ההעלאה היא אוטומטית ללא כל קשר עם התייקרות. זה נבדק פעם בשנה ולא טעון אישור של ועדות. זה פועל באופן אוטומטי, רואים את שיעור ההעלאה ובהתאם לכך קובעים את קיצבת הנכות. בשנה שלאחרי זה אם יש שוב העלאה, לוקחים את הקיצבה המעודכנת ושוב מעדכנים אותה וכך הלאה. הסייג הוא, ובלבד שהקיצבה לא תעלה על המכסימום ליום הקבוע בלוח ה' כפול שלושים. היום לפי לוח ה' זה 92.5 ל"י ליום, כלומר, 2,750 לירות לחודש. אם המכסימום משתנה אז גם הסכום הזה משתנה.

הוראה שניה - היות ותיקון סעיף 68

היה בשנת 1973 אז בסעיף יש התייחסות לגבי פגיעה בעבודה שאירעה בשנת 1973. היא תשתנה ב-1 באפריל שלאחר השנה שבה אירעה הפגיעה בעבודה. בשנת 1973 פחות או יותר המשק היה יותר יציב ואז לא היו תנודות תכופות כמו שיש היום. אמרנו: אדם שנפגע באותה שנה, נניח בחודש פברואר וחלו שינויים באפריל של אותה שנה הוא לא יקבל את התוספת אלא באפריל שלאחר השנה שבה אירעה הפגיעה בעבודה. זה היה כך עד היום אנחנו רוצים לשנות את זה.

הוראה שלישית - כל סעיף 11(ג) לא

מתייחס ל-1 באפריל אלא לשינויים והתנודות שמתחוללים תוך השנה עקב תוספות יוקר והתייקרויות. זה יעמוד בעינו עד 31 במרס שלאחריה. זה כדי שאותם פנסיונרים לא יצטרכו לחכות להגדלת הקיצבה עד ה-1 באפריל. הם טענו שלא יתכן שהם יהיו מופלים לרעה לעומת ציבור המשתכרים.

מ. לויין:
אמרנו: הרי ב-1 באפריל מביאים בחשבון את השינויים שחלו, כולל ההתייקרויות עקב תוספת יוקר. לא יתכן לשלם תוספת יוקר לפי סעיף 11(ג) ואותו הדבר ישחקף בשכר הממוצע ב-1 באפריל. לכן אמרנו העלאה מכח סעיף 11(ג) עומדת בעינה עד 31 במרס שלאחריה. ב-1 באפריל יש שוב הצמדה לשכר הממוצע.

יש דברים שצריך לרכך את החומרה לטובת ציבור העובדים. ויש דברים, מבחינת ההגיון, מחייבים איזון בכיוון ההפוך.

ובכן מהם השינויים? - בסעיף קטן (ב) אמרנו שזה היה טוב בשנת 1973. למשל, בשנת 1974 שילמו שתי תוספות יוקר. לגבי שנת 1975 המרחק הרבה יותר עצום. לכן אנחנו מציעים לבטל את המגבלה שקיימת כאן לגבי הישוב של שנה אחרי זה אלא לשלם כל מה שמתחולל במשך השנה.

שנית - אמרנו: העלאה מכח סעיף 11(ג) עומדת בעינה עד 31 במרס. אלא מה? - ראינו שתוספת יוקר יכולה להיות יותר גבוהה מהשכר הממוצע עקב אירוע דרסטי במשק. אמרנו: לא יתכן, לפי כל הכללים המקובלים, שאדם יקבל פחות כסף, אם הוא קיבל במרץ עקב סעיף 11(ג) פיצוי יותר גבוה. החלטנו לא להוריד לו את זה. לעומת זאת אדם שנפגע ב-1 באפריל ואילך יקבל לפי שכרו של שכר ממוצע של 3 חודשים. כלומר, היתרה הזאת תישאר בעינה עד שהשכר הרגיל יגיע לאותו מעמד של שכר המוגדר עקב סעיף 11(ג). לאחר מכן שניהם יתקדמו, כאילו שום דבר לא קרה. כי איננו חושבים שזה יהיה מוצדק, עקב סיטואציה מקרית, שאדם יוכל לקבל הטבה לפי סעיף 11(ג) וגם להתקדם הלאה ותמיד ישאר פער בין שני האנשים.

סעיף קטן (ד) אומר: קיצבה שהוגדלה מכוח סעיף זה או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנקוב בלוח ה', כפול שלושים, בשיעור יחסי לאחוזי דרגת הנכות.

מה אומר לוח ה'? - גם היום לגבי קיצבה משתנה ב-1 באפריל יש הוראה שלא תעלה על המכסימום הקבוע. סעיף 11(ג) היתה לו מטרה אחת לעדכן את תשלום תוספת יוקר עד 1 באפריל. לכאורה, אפשר לטעון שיש פירצה שזה יכול לעלות על המכסימום. משום מה אין איזכור שגם השינויים הנובעים מ-11(ג) הם צמודים. אבל יש הגיון בזה. אם 11(ג) בהוראת שעה בא לעדכן שינויים עד 1 באפריל לא יתכן מצב שבו יגדל התשלום ויעלה על התשלום ביסודו שמשלם מדי שנה בשנה ב-1 באפריל. לכן יש להכניס תיקון ולכתוב: שהמכסימום חל גם לגבי סעיף 11(ג). בפסק-הדין קבע השופט את אותו הדבר.

שנית - כאשר היו פה נציגי ארגון הנכים הם לא דיברו על ה-100% אלא לגבי אדם שיש לו פחות מ-100%. נקח לדוגמא אדם שקבעו לו 50% נכות הוא משתכר ומגיע למכסימום. הוא מקבל 50% - לפי המבנה שהסברתי קודם - עושים את החישוב של 100% לפי המכסימום ומחלקים לשניים. לעומת זאת אדם שיש לו 75% יש לו גם גימלאות מיוחדות שהוא מקבל עוד עד שליש מהמכסימום הקיים. אותו האיש שקיבל 50% לפי העקרון הזה פרשנו: שאם ישנה התייקרות לפי סעיף 11(ג) המכסימום לא חל רק על 100% אלא ההגיון מחייב גם על ה-50%. אחרת יכול להיות אבסורד שהוא יכול להגיע לסכום כמו של 100% נכות. לכן אמרנו: אדם שהגיע למלוא מיצוי זכויותיו לפי 50% הוא לא יכול לעבור את המכסימום. לגבי בעלי הכנסות נמוכות סעיף 11(ג) פועל במלוא הקיטור.

מ. לויין:

לגבי פסק-הדין שמנופפים אותו בכל פעם - שופט מאד מכובד מנאר-שבע ושמו גולדברג פסק: (א) הוא קבע שהמכסימום חל לגבי כולם. (ב) משום מה לא הוזכר המכסימום היחסי זה יכול להיות פירצה. בזה אני מוכן לקבל את פסק-הדין כי הוא טען למכסימום היחסי.

לגבי השאלה מדוע לא ערערנו? - יש מקרים שאנחנו לא מערערים עליהם. אני רוצה להכות על חטא שלא תמיד אנחנו מערערים ולא תמיד שמנו לב. למשקלה העקרוני של הבעיה. זה היה מקרה קשה לא שמנו לב, בינתיים חלף הזמן. יש פסק-דין ונפעל על פיו. הצטערנו צער רב על כך שלא ערערנו כי זה הפך להיות מנוף לדרישות של ארגון הנכים כזה ראה וקדש. איננו מוכנים לקבל את הדבר הזה. הוא איננו הגיוני שהנכים הקשים ביותר ישארו בצורה מוקפאת, ומתוך הנחה שמדובר בשכבה יותר מבוססת.

הבעיה היא לשמור על היחסיות ועל ההרמוניה שבין המקרים בין המקרה הקל ביותר לקשה ביותר - וזה שמרנו במשך 20 שנה שהמוסד קיים. העובדה שלא ערערנו זה נימוק חלש ובפעם שניה כן נערער. אני מוכן לקחת על עצמי את כל הנטל הקשה. משום כך אנחנו מציעים תיקון לחוק.

י. בארי: אני מבקשת להשלים ולהביא שתי דוגמאות למה הדבר עשוי להגיע. מקובל על

כולנו שגם אותו פסק-דין מפורסם חיזק את העמדה הנקוטה בחוק שהמכסימום קבוע ואין לחרוג ממנו. בענף נפגעי עבודה ישנו קשר שלא ניתן לניתוח בין תקרה לגביית דמי ביטוח לבין המכסימום לתשלום דמי פגיעה וקיצבה. לאור הרפורמה שונתה התקרה מ-3,500 ל-5,500 ל"י אבל לצורך דמי גבייה זה 3,500 ל"י. מאחר ויש צורך במכסימום סעיף 68 מדבר בצורה ברורה ומפורשת כיצד מחשבים קיצבת נכות כאשר הנכה אינו בשיעור של 100%. לפני שנתיים בא תיקון לחוק בפרק אחר שנגע לקיצבת זיקנה והוסיפו את סעיף 11(ג) שכולנו חושבים שהוא סעיף חשוב אשר בא לסייע בשמירת ערכן של הקיצבאות. כלומר, נקבע שם שיש לשנות את הקיצבה ולהוסיף תוספות יוקר שחלות באמצע השנה ולא לחכות ל-1 באפריל בסייג אחד שלא לפרוץ את המכסימום ולא את המכסימום היחסי לאור ההוראות הברורות בסעיף 68 ולאור ההוראה לגבי מכסימום דמי פגיעה ליום.

מה קרה? - מאחר והחילו את סעיף 11(ג) בפרק של נפגעי עבודה נוצרה סתירה בין סעיף 68 ל-68(ב). סעיף 68 מגדיר את דרך החישוב. סעיף 68(ב) ממשיך לפרט. לא יתכן מצב שנפעל בצורה סותרת בתוך החוק בגלל שלא שמנו לב בזמנו כאשר הוסיפו את סעיף 11(ג). אנחנו המשכנו לפעול לפי הוראה של סעיף 68 עד לפסק-הדין שהיפנה את חשומת לבנו שלא ציינו שהשינויים המחוייבים האלה מתייחסים גם לנכות יחסית. על זה העיר השופט שצריך להכניס את השינויים המחוייבים.

אם נפעל לפי הוראת פסק-הדין אני אחן שתי דוגמאות שעשויות לקרות: (1) נכה של 50% כאשר תאריך הפגיעה חל באפריל 1974. נכותו נקבעה בשיעור של 50% והוא מקבל 937 לירות שזה 50% סך הכל מהקיצבה המכסימלית. כתוצאה משתי תוספות יוקר בשיעור של 12.5% הקיצבה גדלה ל-1054.40 ל"י. בינואר 1975 היתה תוספת יוקר בשיעור של 16% והקיצבה גדלה ל-1219.65 ל"י. באפריל 1975, עם השינויים בשכר הממוצע, הקיצבה גדלה ל-1273.70 ל"י - שזה זהה לנכה בשיעור הנכות שלו הוא 68% והוא בקיצבה מכסימלית. אותו אדם בשיעור של 68% יקבל באותו זמן כמו אחד בשיעור של 90%.

י. בארי:
יוצא מזה שאדם ששיעור נכותו לא השתנה, עקב תוספות יוקר, עשוי להגיע למצב כאילו קבענו לו מהאש שיעור נכות יותר גבוה, אם לא נשמור על המכסימום היחסי. יוצא שנכה של 50% יכול להגיע תוך חמש שנים לקיצבה כאילו היא 100% נכות. ומצד שני נכה שהכנסתו נמוכה למרות שדרגת נכותו יותר נמוכה יכול להתקדם יחסית בקיצבה שלא מתאימה את עצמה למצב - ולדעתי זה צודק.

אנחנו רואים בנושא הזה ענין עקרוני וצודק. לא יתכן מצב שאדם בדרגת נכות נמוכה יקבל קיצבה כמו אדם שהוא בשיעור נכות הרבה יותר גבוה. למעשה, נעצרת פה קבוצה קטנה של אנשים שאפילו לא מגיע ל-7% ממקבלי הקיצבות ששכרם הוא מעל התקרה ושיעורי הפגיעה שלהם נמוכים מ-100% ונעצרו בגלל המכסימום היחסי. לכן באנו כאן לתקן דבר שנשמט לפני שנתיים מתוך חוסר שימת לב.

היו"ר ש. ארבלי: מדובר פה בדבר עקרוני -

י. בארי:
נעצרים אנשים שהיו בעלי הכנסה גבוהה והיו מעל לתקרת דמי הביטוח. אלה שהיו בדרגות שכר נמוכות מתקדמים כאילו שהיו בעלי שכר יותר גבוה. השיטה שאנחנו מציעים מחזקת את החלשים ומאפשרת לקיצבה שלהם לגדול יחסית, בהתאם למוצע במשק.

מ. לוי: מדובר כאן בתקופת ביניים של פחות משנה כג ב-1 באפריל מתחיל הכל לזוז.

היו"ר ש. ארבלי:
מגיע לקבוצה זו לקבל תוספת יוקר כמו שמקבלים כל העובדים במשק, אפילו אם הגיעו למכסימום יחסי. מדוע לגרום להם עוול כזה? - בתקופה של אינפלציה דוהרת משלמים תוספת יוקר באחוזים גבוהים וזה יכול להגיע לאותו מכסימום יחסי - אז אסור לו? - נציגי ההסתדרות היו פה והם התנגדו לתיקון. לפי דעתם יש לשלם את תוספת היוקר. אי אפשר לקבל את התיקון שאתם מציעים פה.

ז. אמיר:
אני רוצה להגיד דברי הערכה לשני נציגי המוסד לביטוח לאומי שהסבירו את זה בצורה בהירה ביותר תוך נבקות במטרה. אבל אחרי הדברים המאלפים אני שוכנעתי מעל לכל ספק שיש צורך לאמץ את פסק-הדין של השופט המלומד גולדברג. אני מחאר לי שהוא נימק את פסק-הדין בצורה מלומדת ביותר וראה את כל ההשלכות הציבוריות והחברתיות בעצם הצעת החוק. לכן אני תומך בעמדה של היושבת-ראש ובעמדת נציגי ההסתדרות שיש לשמור על הצורה הקיימת של משלום תוספת יוקר לכולם. ואם יש משום מה פגיעה בנפגעים של 100% יש למצוא פתרון גם להם.

י. כהן:
אני רואה סתירה די עקרונית בין החוק הקיים שיש תקרה לבין התיקון שאנחנו בעד זה. אנחנו באופן די הגיוני אומרים אם היתה התייקרות לא משנה אם יש לו 50% או 100% הוא צריך לקבל בהתאם - יש פה סתירה שצריך ליישב אותה. אם באמת התקרה היא לא תקרה וזה גמיש אז אם יש התייקרות זה עולה.

י. כהן:

יחד עם זאת נראה לי שהמחוקק לא נתן את דעתו על כך שדוקא בשנים האלה שההתייקרות היא כה גדולה תוך כדי השנה אנחנו עוצרים באופן יחסי גם את הנכות הנמוכה ובעיקר את הנכות הגבוהה. אני לא שמעתי הנמקה מכס. פורמלית, עקרונית, אתם צודקים. אבל יחד עם זאת אני חושב שמוכרחים לנסות לחשוב איך יבוא הפיצוי לאותו עובד שנפגע וחלה התייקרות שהוא יצטרך לחכות עד אפריל? - צריך להתעמק בנושא הזה.

היו"ר ש. ארבל:

זה למעשה מבטל את סעיף 11(ג).

מ. לוי:

אחד העקרונות המקודשים בחוק הוא לשמור על השפעת הגומלין בין השלום דמי ביטוח לבין הקיצבה. מחר יוכלו להגיד: מדוע רק תוספת יוקר? - ברגע שאנחנו הולכים לתוספת יוקר אנחנו מנתקים את עצמנו מהתשלום. יש לשמור על קשר בין דמי הביטוח לבין הקיצבה. אילו היו קובעים שגם תוספת יוקר מקפיצה את המכסימום של תשלום דמי ביטוח - אבל זה לא כך. יש טאבו מפורש שזה לא יכול לעלות. אנחנו פה הורסים מפעל גדול. כל אחד מהציבור יש לו יחס למוסד לביטוח לאומי שהוא מוסד סוציאלי. אילו היה מדובר על שכבות חלשות - ניחא. פה מדובר, יחסית, על אנשים שיש להם משכורות גבוהות.

י. כהן:

כאשר אתה אומר לי שאותו 50% לא יכול לעבור את התקרה היחסית - זו בעייה

שאי אפשר ליישב אותה?

מ. לוי:

50%, 40%, גם על 20%, אולם ההגיון שרוב האנשים ממשיכים לעבוד.

ת. פנתסוביץ:

העוול אולי ל-100% כי רובם אינם יכולים להשתכר. מי שיש לו נכות יותר

נמוכה מסוגל לעבוד.

י. בארי:

רובם ככולם עובדים. גם הרבה מה-100% עובדים. מי שלפעמים לא חוזרים למעגל העבודה אלו הם נכים מהשכבות הנמוכות באחוזי דרגות נמוכות. מי שחוזר לעבודה ברוב המקרים אלה הם הנכים מרמות ההכנסה הגבוהות. גם בשיעורי נכות גבוהים המוטיבציה לעבודה אצלם קיימת. רוב נפגעי העבודה חוזרים לעבודה. הקיצבאות המשתלמות על-ידינו אלו קיצבאות נוספות למשכורתם ומשכורתם אינה קופאת על שמרים. קיצבת נכות מעבודה מפשיכה להשתלם כתוספת וכפיצוי מסויים ואינה מתקזזת. מכאן שאי קבלת תוספת יוקר במשך פחות משנה לא גורמת לכך שאיך להם ממה להתקיים.

לעומת זאת פריצת המכסימום היחסי

יכולה לגרום שאוחם נכים בשכבות הכנסה נמוכות יפסיקו לעבוד ב-30%. ואם תוספת יוקר תפרוץ מעבר לזה הם עשויים בגלל 1,2,3, להפסיד את זכאותם לת"ס. כל העקרון של תוספת יוקר במדינה במהותו מכוון לפצות שכבות מעוטות הכנסה.

היו"ר ש. ארבלי:

תוספת היוקר באה לשמור על שכרו
הריאלי של העובד. היתה בעיה של

פנסיונרים שלחמו על תוספת יוקר וסוף סוף הגיעו עם ההסתדרות להסדר
שהחל מ-1 ביולי הם מקבלים תוספת יוקר. זה שמקבל 1,000 לירות ויש תוספת
יוקר של 10% הוא מקבל את מלוא תוספת היוקר ללא שום הגבלה. מפה לבוא
ולשלול מציבור כזה את תוספת היוקר, מצפוני לא יתן לי לעשות דבר כזה.

מ. לוי:

אם כך גם לגבי העצמאי אח באותה הדיעה
יש לפצות עבור ההתייקרות?

היו"ר ש. ארבלי:

אם סעיף 11 (ג) חל עליו אז שיקבל.
להגבלה הזאת לגבי 100% שהגיעה לתקרה

מכסימלית - מדוע יש לשלול מהם את תוספת היוקר במשך השנה הזאת?

הישיבה ננעלה בשעה 12.40